

2022-2030 M. UTENOS REGIONO PLĖTROS PLANO

PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT029-01-01-04 „ILGALAIKĖS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ PLĖTRA“ PAGRINDIMO APRAŠAS

2024-07-19 Nr. T-120

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	LT029-01-01 „Pagerinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų infrastruktūrą, išplėsti paslaugų spektrą, pagerinti jų kokybę ir prieinamumą“
---	---

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS

Igyvendinant 2022–2030 m. Utenos regiono plėtros plano (toliau – Planas) regioninę pažangos priemonę Nr. LT029-01-01-04 „Ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtra“ (toliau – Priemonė) bus prisidedama prie Plano 1 problemos „Nepakankama socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas“ sprendimo ir jos giluminės priežasties „Blogėjanti gyventojų sveikata dėl nepakankamo gyventojų švietimo ir nepakankamos infrastruktūros sveikatos srityje, prasto asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo bei teritorinių netolygumų“ šalinimo.

Šią Priemonę numatoma įgyvendinti pasinaudojant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 319 „Dėl 2022–2030 metų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programos patvirtinimo“, pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-02 (RE) „Užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą“ (toliau – Regioninė priemonė) lėšomis, numatant veiklas, skirtas ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrai savivaldybėse.

Ilgalaikė priežiūra – pagalba savarankiškumą praradusiems asmenims, skirta asmens sveikatos priežiūros ir socialiniams poreikiams kasdieninėje veikloje tenkinti, kuria siekiama:

1. kuo ilgiau išlaikyti ir stiprinti asmens organizmo funkcinius gebėjimus, užtikrinti ligų, sveikatos sutrikimų ir socialinės atskirties prevenciją, stiprinti ir didinti asmens socialinius gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, dalyvauti visuomenės gyvenime ir taip kuo ilgiau gyventi savarankiškai ir visavertiškai;

2. didinti prižiūrinių asmenų galimybes derinti asmeninį gyvenimą ir asmens, kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, priežiūrą ir pailsėti nuo šio asmens priežiūros, dalyvauti darbo rinkoje ir socialiniame gyvenime.

Slaugos paslaugos yra teikiamos pacientams, kurių sveikatos būklė reikalauja nuolatinės sveikatos priežiūros specialisto – slaugytojo ar slaugytojo padėjėjo – pagalbos. Šiuo metu slaugos paslaugų poreikį turintiems pacientams sveikatos priežiūros sistema gali pasiūlyti kelių rūšių paslaugas: palaikomojo gydymo ir slaugos, ambulatorinės slaugos namuose ir paliatyviosios slaugos.

Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikiamos žmonėms, sergantiems lėtinėmis ligomis ir neįgaliesiems, kuriems nustatyta diagnozė nereikalauja aktyvaus gydymo, nebereikia atlikti papildomų tyrimų. Dažnu atveju, kai nėra galimybės būtinų slaugos paslaugų suteikti paciento namuose, jis guldomas į stacionarą.

Ambulatorinės slaugos namuose paslaugas pacientų namuose teikia sveikatos priežiūros specialistų komanda, kurią sudaro slaugytojas, slaugytojo padėjėjas ir kineziterapeutas. Šių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui kuo ilgiau savarankiškai gyventi bendruomenėje. Tokiu būdu siekiama išsaugoti asmens savarankiškumą, apsaugoti nuo ligos paūmėjimo ar esamų simptomų progresavimo.

Paliatyvioji pagalba – tai slaugos paslaugos pacientams, kamuojamiems nepagydomų progresuojančių ligų. Jos yra skirtos paciento ir jo artimųjų gyvenimo kokybei gerinti, fizinėms ir psichologinėms kančioms palengvinti, padėti spręsti kitas psichosocialines ir dvasines problemas. Paliatyviosios pagalbos paslaugos gali būti teikiamos paciento namuose, stacionare arba dienos stacionare.

Ilgalaikės priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros modernizavimo priemonių tikslas yra plėtoti sveikatos priežiūros paslaugas kaip ilgalaikės priežiūros paslaugų komponentą.

Lietuvoje didėja nepagydomomis ligomis sergančių asmenų skaičius, todėl svarbu kiekvienoje savivaldybėje asmenims sudaryti galimybę gauti prieinamas, kokybiškas ir savalaikes stacionarines paliatyviosios pagalbos paslaugas.

Utenos regionas vienas iš sparčiausiai senėjančių. Tai įtakoja ir gyventojų sveikatos būklę, poreikį slaugai, ilgalaikiai priežiūrai.

Lyginant šalies apskričių rodiklius, Utenos apskrityje demografinės senatvės koeficiento (t. y. pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus) rodiklis yra pats didžiausias Lietuvoje ir vis auga – 2019-2023 m. laikotarpiu išaugo 7,5 proc. kai tuo tarpu šalyje – 3 proc. (1-2 lentelės, čia ir toliau, pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis, jei nenurodyta kitaip):

1 lentelė. Demografinis senatvės koeficientas 2023 metų pradžioje, regionai

Utena	Alytus	Kaunas	Klaipėda	Marijampolė	Panevėžys	Šiauliai	Tauragė	Telšiai	Vilnius
214	190	134	121	152	185	156	158	141	103

Kaip matyti iš 2 lentelės duomenų, visų Utenos regiono savivaldybių demografinis senatvės koeficientas yra aukštesnis už Lietuvos vidurkį ir 5 metų laikotarpyje išaugo. Vienintelėje Anykščių savivaldybėje šis rodiklis sumažėjo, lyginant su 2019 m., tačiau yra vienas aukščiausių regione.

2 lentelė. Demografinis senatvės koeficientas metų pradžioje savivaldybėse

Teritorija	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Anykščių r.	236	239	242	240	234
Ignalinos r.	240	251	256	265	259
Molėtų r.	212	217	214	217	214
Utenos r.	194	199	202	201	201
Visagino	132	138	169	181	191
Zarasų r.	204	207	207	213	219
Regione	199	203	211	214	214
Šalyje	131	133	134	134	134

Vaikų iki 14 metų Utenos regione 2014 metais buvo 12,1 proc. nuo visų gyventojų, tuo tarpu 2024 m. – jau tik 10,8 proc. Šalyje šis rodiklis ilguoju 10 metų laikotarpiu išliko daugmaž toks pats – 14,5 proc. 65 metų ir vyresnių asmenų dalis regiono gyventojų amžiaus struktūroje tik augo – nuo 21,5 proc. 2014 metais iki 24,7 proc. 2024 m. (14,7 proc. augimas). Augimas, bet mažesnis -10,3 proc., fiksuojamas ir Lietuvos mastu – nuo 18,4 iki 20,3 proc. atitinkamu laikotarpiu.

3 lentelė. Gyventojų amžiaus struktūros pokytis ilguoju laikotarpiu

Nuolatinių gyventojų amžiaus struktūra metų pradžioje proc.												
Metai:		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Iki 14 metų	Lietuva	14,5	14,5	14,6	14,6	14,8	14,8	14,8	14,8	14,9	15	14,5
	Utenos regionas	12,1	11,9	11,7	11,7	11,8	11,9	11,9	11,3	11,2	11,4	10,8
15-64	Lietuva	67,1	66,9	66,6	66,3	65,9	65,7	65,6	65,3	65,1	65	65,1
	Utenos regionas	66,1	66	65,9	65,4	64,8	64,4	64	65	64,8	64,2	64,4
65 ir vyresni	Lietuva	18,4	18,6	18,8	19,1	19,3	19,5	19,6	19,9	20	20	20,3
	Utenos regionas	21,8	22,1	22,4	22,9	23,4	23,7	24,1	23,7	24	24,4	24,7

65+ amžiaus grupėje stebimas dažnesnis sergamumas lėtinėmis ligomis, ypač dažnas poliligtumas, ir jiems dažniausiai reikalingos ilgalaikės priežiūros paslaugos. Taip pat bet kokio amžiaus asmenys, kuriems yra nustatyta negalia, darbingumo lygis ar nesavarankiškumo lygis, asmenys, sergantys pavojinga gyvybei liga ir kuriems reikalingos ilgalaikės priežiūros paslaugos dienos centre ar stacionare, taip pat asmenys, kuriems ilgalaikė priežiūra reikalinga dėl psichikos sveikatos sutrikimų (sergantys senatvine demencija ir Alzheimerio liga) stacionare, yra ta tikslinė grupė, kuriai yra būtina įvairaus pobūdžio pagalba, priklausomai nuo jų sveikatos būklės – ilgalaikė priežiūra, slauga, paliatyvioji pagalba. Dėl sveikatos sutrikimų sumažėję savirūpos gebėjimai, tokiems asmenims kelia didesnę kompleksinių – socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų poreikį. Auga ne tik tokių pažeidžiamų asmenų, bet ir jų šeimos narių, poreikių nepatenkinimas. Akivaizdu, kad didėja dar ir socialinės atskirties rizika. Be to, susiduriama su tarpregioniniais sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo užtikrinimo netolygumais. Regione gana ribotas teikiamų paslaugų spektras, dalis pacientų laiku negauna reikiamų paslaugų, nepakankama paslaugų kokybė. Tam įtakos turi sveikatos apsaugos specialistų trūkumas, nekokybiškos darbo sąlygos (sena įranga neužtikrina kokybiškų paslaugų teikimo), nepakankamos Utenos regione investicijos į sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros atnaujinimą. Bendros demografinės regiono problemos, sparčiai mažėjantis gyventojų skaičius, tendencingas gyventojų senėjimas – aukščiausias šalyje demografinės senatvės, kurį taip pat nulemia žemi gimstamumo rodikliai ir jaunų darbingų reproduktyvaus amžiaus gyventojų migracija, įtakoja prastus socialinės aplinkos rodiklius ir iš to kylančias problemas.

Statistikos duomenimis, Lietuvoje 2023 m. demencija serga apie 40 tūkst. žmonių, dar ketvirtadalis atvejų nediagnozuojami¹. Naujausiomis prognozėmis, iki 2050 m. sergančiųjų demencija skaičius padvigubės², nes tam įtakos turi ir senstanti visuomenė, žemi gimstamumo, aukšti emigracijos rodikliai.

¹ Asociacija „Demencija Lietuvoje“. (2023). Demencijos statistika. Prieiga per internetą: <https://demencijalietuvoje.org/apie-demencija/demencijos-statistika/>

² Asociacija „Demencija Lietuvoje“. (2023). Demencijos statistika. Prieiga per internetą: <https://demencijalietuvoje.org/apie-demencija/demencijos-statistika/>

Kaip matyti iš 4 lentelės duomenų (pagal Higienos instituto, kuris atlieka Lietuvos gyventojų sveikatos būklės ir sveikatos priežiūros įstaigų veiklos stebėseną, duomenis³), ligotumo demencija ir Alzheimerio ligos paplitimas regione yra žemesnis nei šalyje, tačiau išsiskiria Ignalinos, Zarasų ir Anykščių rajonų savivaldybės, kurių rodikliai aukštesni ne Lietuvos vidurkis.

4 lentelė. Ligotumas demencija ir Alzheimerio liga (kodas F00-F03, G30), tūkstančiui gyventojų

Savivaldybė	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Anykščių r.	20,85	21	17,4	15,09	14,83
Ignalinos r.	22,34	23,24	21,32	20,45	19,29
Molėtų r.	13,76	13,74	13,71	13	13,24
Utenos r.	9,2	9,16	8,7	5,99	8,94
Visagino	8,08	6,57	4,9	5,07	5,33
Zarasų r.	22,16	21,49	17,67	16,79	17,5
<i>Regione</i>	14,93	14,7	12,93	11,4	12,2
<i>Šalyje</i>	14,72	14,88	14,02	14,13	14,53

5 lentelė. Ligotumas demencija ir Alzheimerio liga (kodas F00-F03, G30), asmenys

Savivaldybė	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Anykščių r.	510	503	409	348	337	365
Ignalinos r.	349	354	318	299	276	262
Molėtų r.	247	242	238	222	223	218
Utenos r.	351	346	327	224	335	416
Visagino	160	129	96	99	104	109
Zarasų r.	351	333	269	251	257	219
<i>Regione</i>	1968	1907	1657	1443	1532	1589
<i>Šalyje</i>	41819	41819	39404	39677	41157	41844

Nors Higienos instituto duomenimis ligotumas demencija ir Alzheimerio liga regione nedidėja, tačiau poreikis paslaugoms išlieka, kadangi netenkinamas dabar esamas poreikis stacionarinėms paslaugoms, įstaigos dėl lėšų trūkumo visų patalpoms keliamų reikalavimų yra nepajėgios įgyvendinti.

Galimą ilgalaikės priežiūros paslaugų poreikį Utenos regione iliustruoja nustatytų slaugos ir priežiūros poreikių duomenys⁴, pateikiami 6 ir 7 lentelėse. Šie duomenys rodo, kad Utenos regione 2023 m. iš viso buvo daugiau kaip 5 tūkst. asmenų, kuriems nustatyti slaugos arba priežiūros poreikiai⁵, didžioji dalis jų (61 proc.) – pensinio amžiaus asmenys.

6 lentelė. Slaugos poreikis Utenos regione

Savivaldybės	Vaikai				Darbingo amžiaus asmenys				Pensinis amžius				Iš viso 2023 m.
	I lygio	II lygio	iki 2018 m.	Viso 2023 m.	I lygio	II lygio	iki 2018 m.	Viso 2023 m.	I lygio	II lygio	iki 2018 m.	Viso 2023 m.	
Anykščių	2	15	0	17	6	18	50	74	22	94	59	175	266

³ Higienos institutas. (2023). Sergančių asmenų skaičius pagal diagnozių grupes. Prieiga per internetą: https://stat.hi.lt/default.aspx?report_id=168

⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. (2023). Statistika apie negalią. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/negalios-reforma-ir-asmenu-su-negalia-itrauktis/statistika-2/>

⁵ Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.2319/CinfgZvEUa>

Ignalinos	18	12	10	40	27	39	63	129	105	97	95	297	466
Molėtų	0	16	2	18	4	12	17	33	10	82	35	127	178
Utenos	2	36	3	41	7	20	45	72	67	201	94	362	475
Visagino	0	19	2	21	11	19	20	50	14	56	26	96	167
Zarasų	1	8	1	10	6	14	40	60	9	69	22	100	170
Iš viso:	23	106	18	147	61	122	235	418	227	599	331	1157	1722

7 lentelė. Priežiūros poreikis Utenos regione

Savivaldybės	Vaikai				Darbingo amžiaus asmenys				Pensinis amžius				Iš viso 2023 m.
	I lygio	II lygio	iki 2018 m.	Viso 2023 m.	I lygio	II lygio	iki 2018 m.	Viso 2023 m.	I lygio	II lygio	iki 2018 m.	Viso 2023 m.	
Anykščių r.	29	28	18	75	90	42	108	240	179	130	60	369	684
Ignalinos r.	18	12	10	40	27	39	63	129	105	97	95	297	466
Molėtų r.	8	10	11	29	34	35	45	114	140	91	39	270	413
Utenos r.	28	26	38	92	82	57	112	251	294	185	161	640	983
Visagino	25	20	11	56	63	46	98	207	72	40	39	151	414
Zarasų r.	20	8	6	34	50	36	61	147	109	65	42	216	397
Iš viso:	128	104	94	326	346	255	487	1088	899	608	436	1943	3357

Sveikatos priežiūros sistemos efektyvumo ir kokybės indikatorius yra išvengiamo mirtingumo rodiklis. Išvengiamas mirtingumas – tai mirusiųjų nuo ligų ar būklių, kurių galima išvengti taikant žinomas efektyvias prevencijas ir (ar) diagnostikos priemones ir / ar gydymo priemones, dalis procentais nuo visų gyventojų mirčių. Pagal 2020 m. duomenis nustatyta, kad Utenos regione fiksuota blogiausia šalyje gydymo priemonėmis išvengiamo mirtingumo (mirusiųjų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų) rodiklio reikšmė – 265. Jis nuo kito prasčiausią rodiklio turinčio regiono – Panevėžio regiono (atitinkamas rodiklis siekia 222) skiriasi daugiau nei 19 proc., o nuo geriausią šio rodiklio reikšmę turinčio Klaipėdos regiono (176) skiriasi daugiau nei 50 procentų. Kaip matyti iš 8 lentelės (Higienos instituto duomenys), visų regiono savivaldybių rodikliai yra ženkliai aukštesni už šalies vidurkį (2022 m. duomenimis). Tai įrodo, kad Utenos regione ypač didelis dėmesys turėtų būti skiriamas teikiamos pirminės sveikatos priežiūros paslaugoms, turi būti plėtojamos ir ilgalaikės priežiūros paslaugos.

8 lentelė. Prevencinėmis priemonėmis ir tinkamu gydymu išvengiamas mirtingumas 100 000 gyventojų, 2022 m.

Savivaldybė	Išvengiamas mirtingumas	
	Prevencinėmis priemonėmis	Tinkamu gydymu
Anykščių r.	524,9	377,8
Ignalinos r.	473,1	376,1
Molėtų r.	488,2	279,5
Utenos r.	381,2	249,1
Visagino	425,9	250
Zarasų r.	493,9	308,7
Šalyje	302,6	197

Priemonės tikslas – pagerinti ilgalaikės priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą Utenos regione.

Tikslinės grupės, kurioms skirta Priemonė

Pagrindinė tikslinė grupė – asmenys, kuriems reikalinga ilgalaikė priežiūra: senyvo amžiaus gyventojai, asmenys, kuriems reikalinga paliatyvi slauga, asmenys, sergantys demencija ir Alzheimeriu, netekę gebėjimo savarankiškai rūpintis savo (šeimos) gyvenimu, dalyvauti visuomenės gyvenime. Tikslinei grupei priskiriami ir tokių asmenų artimieji bei asmens sveikatos priežiūros įstaigos, teikiančios ilgalaikės priežiūros paslaugas.

Visų tikslinių grupių poreikiai, atsižvelgiant į demografines, technologines ar kitas pažangos priemonei aktualias tendencijas, šios pažangos priemonės įgyvendinimo ir 5 metų po pažangos priemonės įgyvendinimo pabaigos laikotarpiu bus tik didėjantys dėl socialinių – ekonominių tendencijų, socialinės atskirties augimo, viešųjų paslaugų prieinamumo netolygumų, kai kurių visuomenės sveikatos rodiklių blogėjimo, visuomenės senėjimo ir kitų veiksnių.

REGIONO ILGALAIKĖS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMO IR INFRASTRUKTŪROS, REIKALINGOS ILGALAIKĖS PRIEŽIŪROS PASLAUGOMS TEIKTI, MODERNIZAVIMO ŽEMĖLAPIS (IŠTEKLIŲ IR POREIKIŲ ANALIZĖ)

Senėjant regiono gyventojams, prastėjant sveikatos būklei didėja ir atitinkamų sveikatos paslaugų poreikis, būtinas kompleksinis sveikatos priežiūros ir socialinės paramos paslaugų teikimo organizavimas.

Paliatyviosios pagalbos paslaugos

Lietuvoje paliatyviosios pagalbos slauga išlieka orientuota į ligonines, kuriose turimų lovų skaičiaus neužtenka laukiančiųjų poreikiui. Per metus asmuo gali slaugos ligoninėje praleisti ne ilgiau nei 4 mėn. LR SAM tikslas, kad daugiau paliatyviosios pagalbos paslaugų, t. y., 70 proc., būtų teikiama ambulatoriškai. Ambulatorinės paliatyviosios pagalbos paslaugos gali būti teikiamos paciento namuose arba paliatyviosios pagalbos dienos stacionare.

Regioninės priemonės finansavimo gairių 1 priede nurodyta, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. nustatomas 24 paliatyviosios pagalbos lovų, tenkančių 100 tūkst. gyventojų, skaičius, kurios apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšomis ⁶.

9 lentelėje pateikiamas galimas paliatyviosios pagalbos lovų skaičius pagal 24 lovų, tenkančių 100 tūkst. gyventojų normatyvą 2023 ir 2024 m.

9 lentelė. Paliatyviosios pagalbos lovų skaičius Utenos regione, apmokamas PSDF biudžeto lėšomis

Savivaldybė	Gyventojų skaičius		Paliatyviosios pagalbos lovų normatyvas	
	2023 m. pradžioje	2024 m. pradžioje	2023 m.	2024 m.
Anykščių r.	22 658	22 372	5,4	5,36
Ignalinos r.	14 147	13 817	3,4	3,31
Molėtų r.	16 762	16 516	4	3,96
Utenos r.	37 670	39 539	9	9,48
Visagino	19 652	19 587	4,7	4,7
Zarasų r.	14 578	14 361	3,5	3,44
Regionas	125 467	126 192	30	30,25

⁶ Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašas, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 370 (LRV 2019 m. rugpjūčio 21 d. nutarimo Nr. 869 redakcija).

PASTABA. 30,25 lovų normatyvas apskaičiuotas vadovaujanti Valstybės duomenų agentūros pateiktais duomenimis apie gyventojų skaičių. VĮ Registrų centro duomenimis 2024 m. pradžioje Utenos regione buvo 135 643 gyventojai⁷, todėl vadovaujantis šiais duomenimis galimas paliatyviosios pagalbos lovų skaičius normatyvas Utenos regione būtų 32,55.

Kadangi 2023–2024 m. laikotarpiu visose savivaldybėse gyventojų skaičius ženkliai nesikeitė, lovų skaičius pagal normatyvą išlieka panašus ir artimiausioje ateityje turėtų nemažėti. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad tai yra absoliutus Lietuvos slaugos lovų rodiklis, ir jis neatspindi tikrojo lovų poreikio savivaldybėse, nes jį apskaičiuojant nėra atsižvelgiama į gyventojų amžiaus struktūrą, socialinę padėtį, ligotumą. Atsižvelgiant į tai ir vertinant konkrečios savivaldybės situaciją, šis poreikis gali būti didesnis.

Kitoje lentelėje pateikiama apibendrinta savivaldybių informacija apie paliatyviosios pagalbos paslaugas.

10 lentelė. Savivaldybių įstaigos, teikiančios stacionarias paliatyviosios pagalbos paslaugas

Savivaldybės pavadinimas	Įstaigos (viešosios ir privačios) pavadinimas ir pavaldumas	Paliatyviosios pagalbos paslaugas (dienos stacionare, dienos centre, stacionare) gaunančių asmenų skaičius	Stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų skaičius	Stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų skaičiaus poreikis po 2024-01-01	Stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų skaičius, įvertinus numatomą plėtrą
Anykščių r.	VšĮ Anykščių r. savivaldybės ligoninė	Per 2023 m. stacionare – 18 (39 paslaugos, 675 lovdieniai)	2	8	8
Ignalinos r.	VšĮ Ignalinos r. savivaldybės sveikatos centras	-	2	4	2
Molėtų r.	VšĮ Molėtų ligoninė	2 stacionare	2	5	5
Utenos r.	VšĮ Šv. Klaros palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (2 dalininkai – savivaldybė ir Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapija)	20 stacionare	5	10	10
Visagino	VšĮ Visagino ligoninė	20	2	5	2
Zarasų r.	Zarasų r. savivaldybės VšĮ Sveikatos centras	Per 2023 m. stacionare – 5 (848 lovdieniai)	2	4	4
Regione		65	15	36	31

Utenos regiono savivaldybės, įvertinusios tiek dabar teikiamas stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugas, tiek numatomą paslaugų plėtrą, siekiant pagerinti jau teikiamų paslaugų kokybę ir atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikį gauti šią paslaugą arčiau gyvenamosios vietos, įvertinusios turimą sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūrą ir tinkamo personalo kiekį, galėtų sėkmingai toliau teikti numatytas paslaugas savo sveikatos priežiūros įstaigose, net ir esant mažesniai šioms paslaugoms teikti skirtų lovų skaičiui padalinyje. Todėl šiuo metu savivaldybės nemato poreikio koncentruoti stacionarines paliatyviosios pagalbos paslaugas vienoje iš savivaldybių.

⁷ Registrų centras, statistinės suvestinės. Prieiga per internetą: <https://www.registrucentras.lt/p/853#savivaldybes>

Paslaugos asmenims, sergantiems senatvine demencija ir (ar) Alzheimerio ligomis.

Lietuvoje sergamumas demencija ir Alzheimerio liga (ligos kodas F00-F03, G30) kasmet turi tendenciją didėti, nuo 2007 m. iki 2017 m. padidėjo apie du kartus: demencijos – nuo 1,95 naujų atvejų iki 3,56 atvejų 1000 gyventojų, o Alzheimerio – nuo 1,86 naujų atvejų iki 3,4 atvejų 1000 gyventojų. Ligos pradžioje demencija sergantis žmogus gali pastebėti savo atminties pokyčius, pasikliauti įvairiomis atmintinėmis, artimųjų pagalba. Tačiau ligai progresuojant, asmeniui sutrinka orientacija erdvėje, laike, savyje – gali pasiklysti, sumaišo praeities įvykių eiliškumą, kol visai praranda gebėjimą savarankiškai valgyti, gerti, maudytis, rengtis ar naudotis tualetu. Alzheimerio liga yra dažniausia demencijos forma, paveikianti apie 70 proc. visų demenciją turinčių asmenų.

Skaiciuojama, kad 12 proc. visų sergančiųjų demencija ir Alzheimeriu yra reikalinga stacionarinė priežiūra⁸.

11 lentelėje pateikiami duomenys apie regiono savivaldybių įstaigas, teikiančias paslaugas demencija sergantiems asmenims ir plėtros poreikį, tokių paslaugų užtikrinimui.

11 Lentelė. Stacionarių slaugos paslaugų Alzheimeriu ir demencija sergantiems asmenims užtikrinimas Utenos regione

Savivaldybė, įstaiga	Stacionariųjų lovų / vietų, skirtų demencija sergančių asmenų priežiūrai, poreikis pagal gaires ⁹	Stacionariųjų lovų / vietų, skirtų demencija sergančių asmenų priežiūrai, poreikis paskaičiuotas pagal 2023 m. sergančiųjų skaičių (12 proc. sergančiųjų)	Vietų / lovų, skirtų demencija sergančių asmenų priežiūrai / socialinei globai, skaičius	Vietų / lovų, skirtų demencija sergančių asmenų stacionarinei priežiūrai / socialinei globai, poreikis	Ligotumas, demencija ir Alzheimerio liga (F00-F03, G30), 2023 ¹⁰
Anykščių r.	42	44	85	74	365
VšĮ Anykščių r. savivaldybės ligoninė	-	-	12	24	-
Anykščių socialinės globos namų Svėdasų, Troškūnų ir Burbiškio padalinys	-	-	teikiamos paslaugos - 28	50	-
UAB „Sidabrinis amžius“	-	-	teikiamos paslaugos -10	-	-
Aknystos socialinės globos namai	-	-	teikiamos paslaugos - 35	-	-
Ignalinos r.	36	31	12	36	262
VšĮ Ignalinos r. savivaldybės sveikatos centras	-	-	12	36	-
Molėtų r.	27	26	7	12	218
VšĮ Molėtų ligoninė	-	-	7	12	-
Utenos r.	27	50	57	12	416
VšĮ Šv. Klaros palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė	-	-	10	12	-
Utenos r. sav. Leliūnų socialinės globos namai	-	-	5	3 (stacionariai soc. globai), plėtra neplanuojama	-
Utenos r. socialinių paslaugų centras	-	-	1	0	-

⁸ pagal Regioninės priemonės finansavimo gaires;

⁹ Regioninės priemonės finansavimo gairių 1 priedas;

¹⁰ Higienos institutas, prieiga per internetą https://stat.hi.lt/default.aspx?report_id=168

Utenos socialinės globos namai	-	-	26 (tik Utenos sav. gyventojai)	4 (stacionariai soc. globai), plėtra neplanuojama	-
VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“	-	-	11 (tik Utenos sav. gyventojai)	Informacijos neturime	-
VšĮ Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos globos namai	-	-	4 (tik Utenos sav. gyventojai)	Informacijos neturime	-
Visaginas	12	13	2	22	109
VšĮ Visagino ligoninė	-	-	2	12	-
Visagino socialinių paslaugų centras	-	-	0 (iš 30 asmenų, gaunančių socialinės globos paslaugas 25 turi ligotumą demencija ir/ar Alzheimeriu)	10	-
Zarasų r.	30	26	12	24	219
Zarasų r. savivaldybės VšĮ Sveikatos centras	-	-	12	24	-
Salako socialinės globos namai	-	-	30 įstaigoje gyvenančių asmenų – 14 nustatyta demencija	-	-
Regionas	174	190	175	195	1589

Dėl sveikatos apsaugos specialistų trūkumo, nepakankamos šių ligų diagnostikos, rodiklis neatspindi realios regiono problematikos. Palyginimui, kituose šalies rajonuose su beveik identišku gyventojų skaičiumi, yra žymiai didesni sergančiųjų šiomis ligomis skaičiai. Pvz., Utenos rajono savivaldybėje 2022 m. buvo 37 266 gyventojai ir 335 asmenų su šia diagnoze, rodiklis 1000-iui gyventojų – 8,94, nustatytas stacionarių lovų/vietų poreikis – 27, tuo tarpu 2022 m. Kretingos rajono savivaldybėje – 37 404 gyventojai, 516 sergančiųjų demencijomis, rodiklis 1000-iui gyventojų – 13,77, nustatytas stacionarių lovų/vietų poreikis – 58; Tauragės rajono savivaldybėje – 37 403 gyventojai, 1012 sergančiųjų demencijomis, rodiklis 1000-iui gyventojų – 27,06, nustatytas stacionarių lovų/vietų poreikis – 115.

Išvadą, kad demencija galimai serga didesnė gyventojų dalis, nei rodo vien tik statistiniai rodikliai, galima daryti ir remiantis asociacijos „Demencija Lietuvoje“ pateikta informacija¹¹ apie šeimos narius prižiūrinčius asmenis. Didžiąją dalį globos ir slaugos paslaugų demenciją turintiems asmenims Lietuvoje suteikia šeimos. Nėra duomenų apie tai, kiek Lietuvoje yra demenciją turinčių asmenų globėjų, tačiau kai kurie atlikti tyrimai (Žalimienė, Junevičienė, 2018, kaip nurodyta „Demencija Lietuvoje“) rodo, kad beveik kas šeštas 15+ metų amžiaus gyventojas Lietuvoje (14,7 proc.) nuolatos ar dalį dienos nurodė prižiūri nuolatinės globos reikalaujantį senyvo amžiaus asmenį. Galima numatyti, kad didelė dalis šių senyvo amžiaus namuose prižiūrinamų asmenų turi demenciją.

Paslaugos asmenims, kuriems reikalingos ambulatorinės slaugos paslaugos namuose.

Siekiant užtikrinti slaugos paslaugų tęstinumą, patenkinti paciento slaugos poreikius ne asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir skatinti paciento savirūpą, sparčiai plėtojamoms ambulatorinėms slaugos paslaugoms namuose (toliau – ASPN). Vadovaujantis Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašo¹² 3 punktu, teikiant ASPN jas turi teikti:

¹¹ <https://demencijalietuvoje.org/apie-demencija/demencijos-statistika/>

¹² Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 370 „Dėl Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašo patvirtinimo“, 2024-01-01 – 2024-12-31 galiojanti redakcija;

1. du visu etatu dirbantys specialistai – bendruomenės ir (ar) bendrosios praktikos, ir (ar) išplėstinės praktikos, ir (ar) psichikos sveikatos slaugytojai;
2. du visu etatu dirbantys slaugytojo padėjėjai;
3. vienas visu etatu arba du po pusę etato dirbantys kineziterapeutai;
4. vienas ergoterapeutas (nuo 2024 m. liepos 1 d. – privaloma).

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis, šiuo metu Utenos regione ASPN teikia 9 asmens sveikatos priežiūros įstaigos. 12 lentelėje pateikiama informacija apie ASPN teikiančias asmens sveikatos priežiūros įstaigas (toliau – ASPĮ) ir esamas ASPN komandas Utenos regiono savivaldybėse.

12 lentelė. ASPN teikiančios įstaigos Utenos regiono savivaldybėse

Savivaldybė	Įstaiga	Asmenų, kuriems ASPĮ teikia APSN paslaugas, skaičius	Įstaigos ASPN komandos sudėtis (specialistų skaičius ir profesinė kvalifikacija)	Ar numatoma diegti / plėtoti ambulatorines paslaugas demencija sergantiems asmenims?
Anykščių r.	VšĮ Anykščių rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras	2023 m. - 489 2024 m. I ketv. - 304	Slaugytojai – 10 (4,875 etato) Slaugytojo padėjėjai – 3 (2,75 etato) Kineziterapeutai – 2 (1,625 etato) Ergoterapeutas – 1 (0,5 etato)	Ne
	UAB „Medicinos namai šeimai“	2023 m. – 75, 2024 m. I ketv. - 38	Bendrosios praktikos slaugytojai – 6 (1,45 etato) Slaugytojo padėjėjai – 2 (1,25 etato) Kineziterapeutai – 2 (0,5 etato) Ergoterapeutas – 1 (1 etatas) (Komanda registruota Kupiškio raj. sav., paslaugas teikia Anykščiuose, nurodyti tik Anykščių darbuotojų krūviai. Ergoterapeutas yra komandos dalis)	Ne
Ignalinos r.	VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centras	381	Bendrosios praktikos slaugytojos – 2 (2 etatai) Slaugytojo padėjėjos – 2 (2 etatai) Kineziterapeutė – 1 (1 etatas) Ergoterapeutas - 1 (0,25 etato).	Taip
	UAB Ignalinos sveikatos centras	293	Bendrosios praktikos slaugytojos - 8-2 (2,25 etato) Slaugytojo padėjėjos – 2 (2 etatai) Kineziterapeutė – 1 (1 etatas) 1 ergoterapeutas (0,25 etato).	Taip
Molėtų r.	VšĮ Molėtų r. pirminės sveikatos priežiūros centras	180	Bendrosios praktikos slaugytojai – 3 (3 etatai) Slaugytojo padėjėjai – 2 (2 etatai) Kineziterapeutas – 1 (1 etatas) Ergoterapeutas (specialistą planuojama įtraukti nuo 2024 m. liepos 1 d.).	Ne
Utenos r.	VšĮ Utenos pirminės sveikatos priežiūros centras (savivaldybės įstaiga) Įstaiga pagal sutartį paslaugas teikia ir VšĮ Šeimos klinikai „Hiperika“	2061	Bendruomenės ir (ar) bendrosios praktikos slaugytojai - 2 po 1 etatą, 2 po 0,5 etato ir 11 po 0,25 etato Slaugytojo padėjėjai - 2 Kineziterapeutas - 1 Ergoterapeutas (specialistą planuojama įtraukti nuo 2024 m. liepos 1 d.).	Taip

Visagino	VšĮ Visagino pirminės sveikatos priežiūros centras	Unikalių asmenų skaičius (2022-01-01 iki 2023-09-30) - 62	Bendrosios praktikos slaugytojai – 3 (1 etatas, 0,5 etato, 0,25 etato) Slaugytojo padėjėjai, įgiję slaugytojo padėjėjo profesinę kvalifikaciją – 2 (2 etatai) Kineziterapeutas -1 (1 etatas) Ergoterapeutas – 1 (0,2 etato) nuo 2024-07-15	Taip
	UAB „Sedulinos sveikatos centras“	Unikalių asmenų skaičius (2022-01-01 iki 2023-09-30) – 253	Bendrosios praktikos slaugytojai – 8 (5,3 etato) slaugytojo padėjėjai – 2 (2,2 etato) Kineziterapeutas -2 (2 etatai) Ergoterapeutas – 1 (1 etatas).	Ne
Zarasų r.	Zarasų r. savivaldybės VšĮ Sveikatos centras	226 asmenys (2023 m.)	Bendrosios praktikos slaugytojai – 13 (3,65 etato) Slaugytojo padėjėjos -2 (2 etatai) Kineziterapeutė -1 (1 etatas) Ergoterapeutas šiuo metu komandoje nėra įdarbintas, tačiau įstaigoje ergoterapeutas dirba, o 2024-07-08 bus įdarbintas į ASPN komandą.	Ne

Situacija atskirose savivaldybėse, pagal savivaldybių pateiktą informaciją

Anykščių rajono savivaldybė

Esama situacija, poreikiai

Anykščių rajono savivaldybėje *stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugas bei stacionarines paslaugas Alzheimerio liga ir senatvine demencija sergantiesiems* teikia VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė. Ligoninėje yra 2 lovos, skirtos paliatyviai priežiūrai. Per 2023 m. ligoninės stacionare buvo suteiktos paliatyvios pagalbos paslaugos 18 asmenų (39 paslaugos, 675 lovodieniai) ir paslaugos 74 asmenims su demencijos diagnoze (209 paslaugos, 4 612 lovodieniai). Asmenys socialinės globos namuose, turintys diagnozes su ligos kodais F00-F03 (demencija) duomenų rinkimo metu: Anykščių socialinės globos namų Svėdasų padalinyje – 11, Troškūnų padalinyje – 16, Burbiškio padalinyje – 1, UAB „Sidabrinis amžius“ – 10, Aknystos socialinės globos namuose – 35 asmenys. Anykščių r. savivaldybės ligoninėje pacientams sergantiems demencija skirta 12 lovų, tačiau poreikiui vis didėjant būtina plėtra iki 24 lovų, tiek modernizuojant ir pritaikant pagal reikalavimus¹³ esamas patalpas, tiek įrengiant naują skyrių su 12 lovų.

Ambulatorinės slaugos paslaugų namuose teikimą savivaldybės gyventojams, prisirašiusiems prie atitinkamos įstaigos, vykdo viena komanda, esanti Anykščių r. savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centre (toliau – PSPC) ir viena komanda, esanti UAB „Medicinos namai šeimai“. PSPC komandoje buvo padidintas slaugytojų skaičius, poreikiai, tame tarpe ir asmenų su demencijos diagnoze, šiuo metu yra tenkinami. Be to, PSPC įgyvendins projektą „Mobilios komandos aprūpinimas įranga ir transporto priemone Anykščių rajono savivaldybėje“, pagal 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos LR sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programos

¹³ Nustatyti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. V-393 „Dėl Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

pažangos priemonę Nr. 11-002-02-11-01 „Gerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą“ (toliau – Valstybinė priemonė).

Planuojamos investicijos Regioninės priemonės lėšomis Anykščių rajono savivaldybėje

Pagal Regioninę priemonę numatomos investicijos į VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninės infrastruktūrą. Ligoninės pirmame aukšte planuojama sutvarkyti ir pagal reikalavimus pritaikyti palaikomojo gydymo ir slaugos demencija sergantiems asmenims patalpas su esamomis 12 lovų bei įrengti naują 12 lovų skyrių, o trečiame aukšte – įrengti 8 lovų stacionariųjų paliatyviosios pagalbos paslaugų suaugusiems ir vaikams skyrių, papildomai įrengiant 6 naujas vietas. Vykdamas veiklas, bus renovuotos patalpos, įsigyti reikalingi baldai ir medicininė įranga.

Igyvendinus numatytas veiklas, VšĮ Anykščių ligoninėje

- bus įrengtas paliatyviosios pagalbos paslaugų suaugusiems ir vaikams skyrius su 8 lovomis (6 naujos lovos);
- bus įrengtas palaikomojo gydymo ir slaugos bei demencija sergančių asmenų 24 lovų skyrių (iš viso 24 lovos, iš jų – 12 naujų).

Bendra investicijų vertė: 600 000,00 Eur, ES lėšos: 510 000,00 Eur

Ignalinos rajono savivaldybė

Esama situacija ir poreikiai

Ignalinos rajono savivaldybėje *paliatyviosios pagalbos paslaugos*, vadovaujantis LR sveikatos apsaugos ministro 2007 m. sausio 11 d. įsakymu Nr. V-14, teikiamos viešojoje įstaigoje Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centre (prieš 2024 m. balandžio 1 d. reorganizaciją šias paslaugas teikė VšĮ Ignalinos rajono ligoninė). Šių paslaugų teikimui šiuo metu skirtos 2 lovos. Naujos investicijos stacionariųjų paliatyviosios pagalbos paslaugų teikimui šiuo metu neplanuojamos.

Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centre taip pat yra 12 lovų, skirtų *demencija sergančių asmenų stacionarinei priežiūrai*. Siekiant kokybiškai teikti paslaugas Alzheimerio liga ir senatvine demencija sergantiems asmenims, įstaigoje šių pacientų stacionarinei priežiūrai reikalinga modernizuoti jau turimas patalpas su esamomis 12 lovų, kad patalpos atitiktų LR Sveikatos ministro 2012 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. V-393 nustatytus reikalavimus. Stacionariųjų lovų / vietų, skirtų demencija sergančių asmenų priežiūrai, poreikis yra 36, tačiau papildomų lovų steigimui įstaiga neturi patalpų.

Ambulatorines slaugos paslaugas namuose Ignalinos rajono savivaldybėje teikia dvi įstaigos – VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centras (prieš reorganizaciją teikė VšĮ Ignalinos rajono poliklinika) ir pirminės sveikatos priežiūros įstaiga UAB „Ignalinos sveikatos centras“. Šiuo metu ASPN paslaugos bendrai teikiamos apie 670 pacientų. Siekiama pagerinti savivaldybės įstaigos VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centro mobilios komandos aprūpinimą priemonėmis, taip sudarant sąlygas kokybiškesnių ir labiau prieinamų paslaugų teikimui, taip pat siekiama padidinti paslaugų gavėjų skaičių.

Pagerinus komandos aprūpinimą, pagerėtų ASPN paslaugų prieinamumas bei jų kokybė, ypač kaimiškose, sunkiai privažiuojamose vietovėse. ASPN paslaugų gavėjai paslaugas gaus laiku, panaudojant šiuolaikines medicinos technologijas turinčius medicinos prietaisus bei įrangą. Tikėtina, kad suteikiant kokybiškas paslaugas vadovaujantis principu „čia ir dabar“, pacientų sveikatai svarbių paslaugų apimtis leis jas teikti namų sąlygomis, išvengiant jų gydymo stacionaruose, taip sutaupant PSDF biudžeto lėšų. ASPN paslaugas teikianti komanda bus aprūpinta privaloma transporto priemone bei naujausiais medicinos prietaisais. Tai užtikrins kokybiškesnę ASPN paslaugos teikimą ir didesnę gavėjų skaičių.

Planuojamos investicijos regioninės priemonės lėšomis Ignalinos rajono savivaldybėje:

Numatoma investuoti į VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centro mobilios sveikatos priežiūros komandos aprūpinimą būtina įranga ir priemonėmis, taip pat į ilgalaikės priežiūros ir stacionariųjų slaugos paslaugų modernizavimą, plėtojimą, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugas.

Bus įsigyjama mobiliai komandai būtina nauja įranga ir netarši M1 klasės transporto priemonė.

Stacionarių paslaugų teikimo gerinimui bus investuojama į VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centro infrastruktūrą, modernizuojant ir pritaikant turimas patalpas su 12 lovų asmenų, sergančių Alzheimerio liga ir demencija gydymui. Šiam tikslui gautos investicijos bus panaudotos patalpų remontui, medicinos įrangos ir priemonių bei baldų įsigijimui, taip užtikrinant kokybiškos paslaugos teikimą rajono gyventojams.

Įgyvendinus numatytas veiklas, VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centre:

- bus modernizuotos patalpos su 12 esamų lovų, skirtos sergančių Alzheimerio liga ir demencija gydymui;
- mobili komanda aprūpinta įranga ir transporto priemone.

Bendra numatomų investicijų vertė: 318 277,92 Eur, ES lėšos: 270 536,23 Eur

Molėtų rajono savivaldybė

Esama situacija ir poreikiai

Molėtų rajono savivaldybėje *stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugas* teikia viešoji įstaiga Molėtų ligoninė. Šiuo metu ligoninėje yra įrengtos 2 vietos šiai paslaugai teikti. Paliatyviosios pagalbos paslaugai skirtos lovos būna visada užimtose ir fiksuojama 1-2 laukiančių asmenų eilė. Didėjant nepagydomomis ligomis sergančių asmenų skaičiui, poreikis auga greičiau nei galimybės ir sąlygos jas teikti, todėl reikalinga plėsti stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugas ir didinti vietų skaičių.

Molėtų rajone *ambulatorinės slaugos paslaugų namuose* teikimą nuo 2022 metų vykdo VšĮ Molėtų r. pirminės sveikatos priežiūros centras. Tokių ambulatorinių slaugos paslaugų poreikis kasmet didėja. Pagal 2022 m. slaugos paslaugų namuose ataskaitą, paslaugas namuose gavo 270 pacientų, o pagal 2023 m. ataskaitą – 301 pacientas. Molėtų rajono savivaldybės administracija siekdama pagerinti teikiamų paslaugų kokybę ir praplėsti mobilies paslaugas namuose, 2024 m. pateikė projektą „Mobilių komandos aprūpinimas Molėtų rajone“, pagal Valstybinę priemonę. Projekto įgyvendinimo metu planuojama stiprinti VšĮ Molėtų pirminės sveikatos priežiūros centro komandą, kuri teikia mobilies paslaugas bei aprūpinti ją reikalinga įranga, įsigyti elektromobilį su įkrovimo stotele.

Demencija sergančių pacientų stacionarines priežiūros paslaugas taip pat teikia VšĮ Molėtų ligoninė. Šiuo metu demencija sergančių pacientų priežiūros paslaugai teikti yra skirtos 7 lovos, kurios yra ligoninės slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje. Tačiau turimų lovų nepakanka esam poreikiui patenkinti. 2022 m. Molėtų rajone buvo 223 asmenys (13,24 asmenys / 1000-iui gyventojų), sergantys Alzheimerio liga ir senatvine demencija. Slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje būna mėnesių, kai vienu metu guli iki 10 asmenų sergančių demencija. Kadangi tokių pacientų priežiūra yra specifinė ir šiai paslaugai keliami tam tikri reikalavimai, planuojama koncentruoti šių paslaugų teikimą VšĮ Molėtų ligoninėje, kuri jau turi reikiamą licenciją ir patirtį. Numatoma investuoti į stacionarinių slaugos paslaugų infrastruktūros plėtrą ir modernizavimą, skirtą pacientams, sergantiems Alzheimerio liga bei senatvine demencija. Planuojama, įrengti papildomai dar 5 stacionarines lovas, išplečiant skyrių iki 12 vietų. Taip pat labai svarbu yra iki 2030 m. užtikrinti Sveikatos apsaugos ministerijos ministro 2024-03-06 įsakymu Nr.V-295 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gegužės 4 d. įsakymo Nr. V-393 „Dėl palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintus reikalavimus, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugą teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pastatams ir patalpoms, kuriose teikiamos demencija sergančių pacientų slaugos paslaugos.

Planuojamos investicijos regioninės priemonės lėšomis Molėtų rajono savivaldybėje

Planuojama tobulinti VšĮ Molėtų ligoninės teikiamų paliatyviosios pagalbos paslaugų bei paslaugų demencija sergantiems asmenims kokybę ir užtikrinti prieinamumą pacientams, savalaikiškumą ir atitiktį veiklos sričiai keliamiems reikalavimams. Numatoma investuoti į šioms paslaugoms teikti reikalingą infrastruktūrą: sutvarkyti VšĮ Molėtų ligoninės pastate esančias patalpas, įsigyti reikiamą įrangą ir baldus.

Ligoninės pastate yra įrengtas slaugos ir palaikomojo gydymo skyrius, kurio patalpose yra teikiamos tiek bendrosios slaugos ir palaikomojo gydymo, tiek paslaugos asmenims sergantiems demencija, tiek paliatyviosios pagalbos paslaugos, o numatomo projekto metu planuojama atskirti ir įrengti atskiras patalpas asmenims gaunantiems paliatyviosios pagalbos paslaugas bei įrengti atskirą, izoliuotą nuo kitų skyrių, specialiai pritaikytą demencija sergančių asmenų slaugai skyrių. Patalpose bus atliktas remontas, atsižvelgiant į palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimus ir įsigyta būtina įranga ir baldai. VšĮ Molėtų ligoninė turi reikiamą infrastruktūrą ir reikiamą tinkamo personalo kiekį, kad padidinus stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugos lovų skaičių iki 5, galėtų sėkmingai toliau teikti numatytas paslaugas.

Įgyvendinus numatytas veiklas VšĮ Molėtų ligoninėje

- Bus modernizuotos slaugos ir palaikomojo gydymo skyrius, įrengiant atskiras patalpas paliatyviosios pagalbos paslaugoms ir vietų skaičių padidinant nuo 2 iki 5 lovų
- bus įrengtas atskiras skyrius demencija sergantiems asmenims, išplečiant nuo 7 iki 12 lovų.

Bendrai numatomų investicijų vertė: 280 000,00 Eur, ES lėšos: 238 000,00

Utenos rajono savivaldybė

Esama situacija ir poreikiai

Stacionarinės paliatyviosios pagalbos asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia Šv. Klaros palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (toliau – Šv. Klaros ligoninė), vienintelė Utenos rajono sveikatos priežiūros įstaiga, turinti galiojančią licenciją teikti tokias paslaugas. Pasikeitus teisės aktų patalpų ploto normatyvams, 2023 m. gegužės mėnesį Šv. Klaros ligoninėje lovų skaičius buvo sumažintas nuo 80 iki 56 vnt. 2023 m. šioje ligoninėje buvo gydomas 371 pacientas. Šv. Klaros ligoninė teikia stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugas slaugos skyriuje atskirose palatose. 2023 m. paliatyvioji pagalba buvo teikiama 20 pacientų (5 lovos). Kadangi nuo 2024 m. sausio 1 d. stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų skaičius, tenkantis 100 tūkst. savivaldybės gyventojų, finansuojamas PSDF biudžeto lėšomis negali viršyti 24 lovų¹⁴, o 2024 m. pradžioje Utenos rajone buvo 42 409 gyventojai (VĮ Registrų centras duomenimis), Utenos rajone turėtų būti 10 stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų.

Utenos rajono savivaldybės administracija, kartu su partneriais VšĮ Utenos PSPC ir Šv. Klaros ligonine, pagal Valstybinę priemonę parengė ir 2024 m. sausio mėn. pateikė VšĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai vertinti projekto „Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikiančios mobilios komandos aprūpinimas įranga ir transporto priemone bei paliatyviosios pagalbos dienos centro įkūrimas Utenos rajono savivaldybėje“ įgyvendinimo planą. Planuojama, kad projekto investicijos bus skiriamos šioms veikloms:

1. Esamos ASPN teikiančių specialistų mobilios komandos aprūpinimas darbui reikalinga įranga ir priemonių komplektais bei automobiliu.

¹⁴ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 370 „Dėl Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis apmokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sąlygų sąrašo patvirtinimo“),

2. Paliatyviosios pagalbos dienos centro suaugusiesiems įsteigimas Šv. Klaros ligoninėje.

Planuojama, kad įgyvendinus minėtą projektą paliatyviosios pagalbos dienos centro paslaugų per metus bus suteikta ne mažiau kaip 1613 suaugusių pacientų.

Utenos rajono gyventojų, **sergančių senatvine demencija, Alzheimerio liga stacionarinė slaugos paslauga** taip pat vykdoma Šv. Klaros ligoninėje. 2022 m. Higienos instituto duomenimis, Utenos rajone buvo 335 asmenys (8,94 asmenys / 1000-iai gyventojų), sergantys Alzheimerio liga ir senatvine demencija. Per 2023 m. Šv. Klaros ligoninėje buvo slaugoma 140 tokių pacientų. 2024 m. sausio 1 d. ligoninėje buvo 10 tokių pacientų. Šv. Klaros ligoninės pacientų, sergančių demencija, skaičius 2020-2023 m. pateikiamas 13 lentelėje.

13 lentelė. Šv. Klaros palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės pacientų, sergančių demencija, skaičius 2020-2023 m.

Metai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Pacientų sk.	70	21	43	140*

*Nuo 2023 m. gegužės mėn. buvo įvestas naujas paslaugos kodas – pacientų su demencija slauga.

Šiuo metu padalinys, kuriame slaugomi demencija sergantys pacientai, neatitinka Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvarkos aprašo¹⁵ reikalavimų. Be to, jau yra parengtas šio aprašo pakeitimo projektas, nustatantis reikalavimus tokių specializuotų skyrių įrengimui.

Institucinės priežiūros paslaugas demencija sergantiems asmenims teikia ir šios Utenos rajone esančios socialinės globos įstaigos:

1. Utenos rajono savivaldybės Leliūnų socialinės globos namai (savivaldybės įstaiga) – paslaugų eilėje laukia 8 asmenys, iš jų 3 sergantys demencija.
2. Utenos rajono socialinių paslaugų centras (savivaldybės įstaiga).
3. Utenos socialinės globos namai (valstybės įstaiga, apgyvendinami visos šalies, ne tik Utenos rajono gyventojai) – paslaugų eilėje šiuo metu laukia 14 asmenų, iš jų 4 asmenys, sergantys demencija.
4. VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“ (privati, apgyvendinami ne tik Utenos rajono gyventojai) – informacija apie eiles nekaupiama*.
5. VšĮ Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos globos namai (privati, apgyvendinami ne tik Utenos rajono gyventojai) – informacija apie eiles nekaupiama*.

*Pastaba. Pagal LR socialinių paslaugų įstatymą, socialinės globos namuose apgyvendinamas asmuo su negalia, bet ne pagal diagnozę, todėl turima informacija tik jau apie globos namuose gyvenančių asmenų demencijos diagnozės atvejus.

Visose socialinės globos įstaigose nėra specialiai asmenims, sergantiems demencija, skirtų vietų, pateikiamas tik globojamų asmenų su šia diagnoze skaičius. Ne Utenos rajono savivaldybės pavaldumo įstaigose institucinės priežiūros paslaugos teikiamos įvairių Lietuvos regionų gyventojams, jose Utenos rajono gyventojai sudaro mažumą.

Utenos rajone **ambulatorines paliatyviosios pagalbos** paslaugas namuose, teikia VšĮ Utenos PSPC ir VšĮ „Sveikatą į namus“. Utenos PSPC šias paslaugas teikia nuo 2023 m. sausio 12 d., 2023 m. 47 pacientams suteikė 331 paslaugą. VšĮ „Sveikatą į namus“ paliatyviosios pagalbos paslaugas teikia nuo 2009 m. balandžio 1 d., 2023 m. 18 pacientų suteikė 4495 paslaugas (iš PSDF biudžeto lėšų per dieną gali būti apmokamos ne daugiau kaip 3 ambulatorinės paliatyviosios pagalbos paslaugos, suteiktos vienam asmeniui (suaugusiajam ar vaikui).

¹⁵ Patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. V-393 „Dėl Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

Utenos PSPC ambulatorinės slaugos namuose komanda ir paliatyviosios pagalbos namuose komanda glaudžiai bendradarbiauja su šeimos gydytojais, esant poreikiui, atsižvelgiant į pasikeitusią/pablogėjusią paciento sveikatos būklę, yra skiriama paliatyvioji pagalba. Utenos PSPC pagal sutartį paslaugas teikia ir VšĮ Šeimos klinikos „Hiperika“ pacientams. VšĮ „Sveikatą į namus“ šias paslaugas pagal sutartį teikia UAB „InMedica“ pacientams.

Planuojamos investicijos Regioninės priemonės lėšomis Utenos rajono savivaldybėje

1. Paliatyviosios pagalbos paslaugos.

Šv. Klaros ligoninė nuo 2022 m. turto patikėjimo teise valdo S. Dariaus ir S. Girėno g. 14, Utena esantį pastatą. Pastate yra laisvų, nenaudojamų patalpų, todėl numatyta jas sutvarkyti ir įveiklinti stacionarinės paliatyvios pagalbos paslaugų plėtrai. Kitų alternatyvų nenumatyta ir nenagrinėta.

Augant tokių pacientų poreikiams bei atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus normatyvus, susidariusiai rajoninei problemai spręsti, planuojama Šv. Klaros ligoninėje stacionarinės paliatyviosios pagalbos skyrių (su esamomis 5 lovomis) praplėsti iki 10 lovų. Šv. Klaros ligoninės laisvose II aukšto pastato patalpose numatyta papildomai dar įrengti 5 vnt. lovas, skirtas paliatyviosios pagalbos stacionaro plėtrai. Planuojama suremontuoti to paties koridoriaus dalyje esančias 61,75 m² laisvas patalpas, įrengiant jose 5 lovų vienvietes ir dvivietes palatas bei įsigyti medicinines įrangas ir baldų, paruošti personalą. Stacionarinių paliatyviosios pagalbos paslaugų slaugos skyrius (naujai įrengtos patalpos ir esamos) atitiks visus keliamus reikalavimus, viso stacionaro paslaugų bus suteikta ne mažiau kaip 40 pacientų per metus.

2. Demencija ir Alzheimerio liga (toliau – demencija) sergančių asmenų stacionarinė priežiūra / stacionari globa

Stacionaro, teikiančio slaugos paslaugas žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga ir senatvine demencija, atvejui nagrinėtos kelios galimybės. Pirma, perleisti Utenos rajono socialinės globos įstaigoms vykdyti sergančių asmenų stacionarinę priežiūrą (slaugą) ir atnaujinti įstaigų infrastruktūrą pagal reikalavimus. Antra, privačioms įstaigoms perduoti sergančių asmenų stacionarinę priežiūrą (slaugą) savivaldybėje. Trečia, sutvarkyti Šv. Klaros ligoninės dalį laisvų ir nenaudojamų patalpų ir su kvalifikuotu personalu kiekiu užtikrinti kokybišką stacionarinę priežiūrą (slaugą) Utenos rajono gyventojams, sergantiems Alzheimerio liga ir senatvine demencija. Pasirinkta investuoti į Šv. Klaros ligoninės infrastruktūros atnaujinimą ir paslaugų pagerinimą. Šioms investicijoms nėra jokių kliūčių dėl patalpų trūkumo, dėl teisinių apribojimų. Nuspręsta atnaujinti Šv. Klaros ligoninės laisvas, nenaudojamas patalpas ir pritaikyti jas pagal reikalavimus¹⁶ bei užtikrinti kokybiškas stacionaro paslaugas didesnei grupei Utenos rajono asmenims, sergantiems Alzheimerio liga ir senatvine demencija. Numatyta suremontuoti Šv. Klaros ligoninės nenaudojamo I aukšto 517,56 m² pastato patalpas ir įsteigti stacionarą, teikiančią slaugos paslaugas tokiems asmenims. Planuojama įrengti vienvietes ir dvivietes palatas su iš viso 12 lovų. Numatytas atskiras išėjimas į ligoninės kieme esantį sodelį. Stacionare minėtos paslaugos bus teikiamos ne mažiau kaip 48 asmenims per metus.

3. ASPN paslaugų teikimas

ASPN kokybiškų paslaugų plėtrai pagerinti numatyta Utenos PSPC mobilios komandos aprūpinimas darbui reikalinga įranga ir priemonių komplektais. Utenos PSPC aptarnauja didžiausią pacientų skaičių, prisirašiusių ne tik prie šios įstaigos, bet pagal sutartį paslaugas teikia ir VšĮ Šeimos klinikos „Hiperika“ pacientams. Be to, Utenos PSPC turimas aukštos kvalifikacijos specialistų kiekis užtikrintų problemos sprendimą didesniu mastu. Šios investicijos papildys Valstybinės priemonės investicijas, kurių lėšomis bus įsigyjama transporto priemonė.

¹⁶ Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. V-393 „Dėl Palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugos teikimo reikalavimų ir šios paslaugos apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

Igyvendinus veiklą, padidės Utenos ASPN paslaugų teikimo prieinamumas platesnei tikslinės grupės auditorijai; sutrumpės ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo laikas; mažės išvengiamų hospitalizacijų; sumažės pažeidžiamų šeimų (asmenu) socialinė atskirtis.

Igyvendinus numatytas veiklas,

VšĮ Utenos pirminės sveikatos priežiūros centro mobili komanda bus aprūpinta papildomomis darbo priemonėmis;

Šv. Klaros ligoninėje

- bus išplėstas stacionarinės paliatyvios pagalbos slaugos skyrius iki 10 lovų (5 naujos);
- bus įsteigtas Alzheimerio liga ir demencija sergančiųjų stacionarios slaugos skyrius, 12 lovų.

Bendrai numatomų investicijų vertė: 1 176 000,00 Eur, ES lėšos: 622 200,00

Visagino savivaldybė

Esama situacija, poreikis

Paliatyviosios pagalbos paslaugos, kaip minėta, gali būti teikiamos paciento namuose, stacionare arba dienos stacionare. Visagino savivaldybėje nėra atskiro skyriaus arba padalinio, kuriame būtų teikiamos tokios paslaugos ir pacientai guldomi į VšĮ Visagino ligoninės Slaugos skyrių. Ligoninėje yra 2 lovos stacionarinei paliatyviai pagalbai teikti. Per 2023 metus tokių paslaugų buvo suteikta 26 asmenims, būtų poreikis 3 papildomoms lovoms įrengti. Visagino savivaldybė šiuo metu neplanuoja investuoti į stacionarinę paliatyviają pagalbą, nors 5 vietų poreikis yra. Visagino savivaldybėje yra išvystytos integralios pagalbos (slaugos ir socialinės globos paslaugų) namuose teikimas, teikiamos ASPN paslaugos, planuojama ASPN paslaugų plėtra, o VšĮ Visagino ligoninės Palaikomojo gydymo ir slaugos skyrius teikia ir ateityje galės teikti ir stacionarias paliatyvios pagalbos paslaugas.

Visagino savivaldybėje 2022 m. buvo 104 asmenys (5,33/1 000 gyv.) sergantys **demencija ir Alzheimerio liga**, 2021 m. – 99, 2020 m. 96, 2019 m. – 129. Nuo 2014 m. iki 2022 m. šis rodiklis Visagino savivaldybėje, kaip ir visoje Utenos apskrityje, yra vienas iš žemiausių Lietuvoje. Pagal gyventojų amžių sergamumas yra didžiausias 65+ metų amžiaus grupėje.

Nepaisant to, kad ligotumas demencija ir Alzheimerio liga Visagino savivaldybėje, palyginus su kitomis šalies savivaldybėmis, nėra didelis, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų šiems asmenims poreikis yra augantis. SAM nustatytas preliminarus stacionaro vietų / lovų, skirtų demencija sergančių asmenų priežiūrai, poreikis Visagino savivaldybėje – 12 (2022 m.).

Socialinės globos (ilgalaikės ir trumpalaikės) paslaugas Visagino savivaldybėje teikia Visagino socialinių paslaugų centro padalinys – Socialinės globos senyvo amžiaus ir suaugusiems asmenims su negalia skyrius, kuriame yra 30 vietų. Kasmet šiame globos skyriuje paslaugos suteikiamos apie 40 unikalių asmenų, iš jų 20-25 asmenims, turintiems demenciją bei Alzheimerio ligas. Globos skyrius atskirų, tik demencija ir Alzheimerio liga sergantiems asmenims vietų, neturi, socialinės globos paslaugos teikiamos eilės tvarka, pagal nustatytą poreikį socialinėms paslaugoms. Pažymėtina, kad šį skyrių planuojama modernizuoti įgyvendinant projektą „Visagino socialinių paslaugų centro Socialinės globos senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems asmenims su negalia skyriaus modernizavimas ir plėtra“ pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos regioninę pažangos priemonę „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“.

VšĮ Visagino ligoninė teikia slaugos paslaugas stacionare ir šiai dienai turi 70 vietų, kurių užimtumas vidutiniškai siekia 90-95 proc. Bet siekiant pradėti teikti ilgalaikės priežiūros paslaugas žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga, senatvine demencija turima infrastruktūra turi būti modernizuota ir pritaikyta tokių paslaugų teikimui pagal galiojančius teises aktus. Per 2023 m. VšĮ Visagino ligoninė suteikė stacionarias paslaugas 26 asmenims, sergantiems demencija ar Alzheimerio liga. Siekiant užtikrinti tinkamas ir pagal galiojančius teises aktus teikiamas paslaugas, būtinas ligoninės Slaugos skyriaus modernizavimas ir pritaikymas tiek paliatyvios priežiūros paslaugų teikimui tiek ilgalaikės priežiūros,

skirtos žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga, senatvine demencija. Planuojama tokiems ligoniams pritaikyti 12 lovų pertvarkius esamas Slaugos skyriaus patalpas ir įrengus atskirą poskyrį.

Ambulatorines slaugos paslaugas Visagino savivaldybės teritorijoje teikia 2 gydymo įstaigos: VšĮ Visagino pirminės sveikatos priežiūros centras bei UAB „Sedulinos sveikatos centras“. Bendras jų aptarnaujamų klientų skaičius nuo 2021 m. pradžios iki 2023 m. rugsėjo mėn. pabaigos buvo 351 asm.

VšĮ Visagino PSPC 2021 m. gruodžio 31 d. prisirašiusių prie įstaigos buvo 14 623 pacientai, 2022 m. gruodžio 31 d. -13 458 pacientai. Trečdalis Visagino PSPC registruotų pas šeimos gydytojus pacientų – sukakę senatvės pensijos amžių, dažnai turinčių vienokių ar kitokių lėtinių ligų reikalaujančių reguliarios priežiūros. Neretai, gyvenantys vieni, sunkiau judantys, turintys poreikį sveikatos priežiūros paslaugoms namuose. Tai didžiausia pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros medicinos įstaiga savivaldybėje. Šiuo metu Visagino PSPC veikia viena ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti komanda, kuri per 2023 metus suteikė 5281 paslaugų 50 asmenų. Įstaiga planuoja šią veiklą plėsti ir 2024 – 2025 m. įdarbinti papildomą ASPN teikiančią komandą, kuri, aprūpinta reikalinga įranga bei priemonėmis, per kalendorinius metus suteiktų 10 000 paslaugų 120 asmenų.

Visagino PSPC teikia ASPN, tačiau į psichikos sveikatos ligas turinčius asmenis nesikoncentruoja, kadangi neturi tam pakankamai patirties ar įgūdžių. Demencija, Alzheimerio liga sergančiųjų globa, priežiūra kelia nemažai iššūkių ne tik artimiesiems, bet ir medicinos personalui. Tokių pacientų priežiūra - tęstinės paslaugos su lėčiau ar greičiau progresuojančia ligos eiga, todėl artimųjų švietimas ir palaikymas yra vienos svarbiausių asmens sveikatos priežiūros įstaigos paslaugų, teikiant ilgalaikės priežiūros paslaugas demencija ir Alzheimerio ligomis sergančių asmenų artimiesiems. Siekiant užtikrinti kokybišką ir nepertraukiamą demencija ir Alzheimerio ligomis sergančių pacientų ilgalaikę priežiūrą tame tarpe artimųjų švietimą, reikalinga skirti šių paslaugų koordinatorių, bei papildomai apmokyti/konsultuoti ASPN paslaugas teikiančių komandų narius (slaugytojus, slaugytojų padėjėjus, socialinius darbuotojus, med. psichologus).

UAB „Sedulinos sveikatos centras“ ASPN teikimo plėtra planuojama pagal Valstybinę priemonę.

Be to kad teikiamos ASPN paslaugos bei planuojama ASPN paslaugų plėtra, Visagino savivaldybėje yra išvystytas ir **integralios pagalbos** (slaugos ir socialinės globos paslaugų) namuose teikimas. Todėl savivaldybėje neplanuojamas ilgalaikės priežiūros dienos centrų steigimas. Socialinių ir sveikatos paslaugų namuose išvystymas ir plėtra mažina paslaugų dienos stacionare poreikį, nes paslaugų gavėjams socialinės ir sveikatos paslaugos namuose yra priimtinesnės nei paslaugos dienos centre, kadangi tai suteikia galimybę gauti paslaugas savo kasdieninėje aplinkoje. Gyventojai linkę kuo ilgiau išlikti namuose, savo artimoje aplinkoje, ir tik tuomet, kai teikiamų paslaugų namuose nepakanka, pasirenkamos stacionarinės paslaugos.

Planuojamos investicijos Regioninės priemonės lėšomis Visagino savivaldybėje

Atsižvelgus į projekto specifiką ir kad planuojamas plėsti / modernizuoti paslaugas jau teikia projekte planuojančios dalyvauti įstaigos (Pareiškėjas ir Partneris), kitos alternatyvos nagrinėtos nebuvo. Projekto įgyvendinimo metu neplanuojama naujai kurti / statyti tikslinių grupių poreikius atitinkančią infrastruktūrą, tai pasirinktas efektyviausią projektų įgyvendinimo alternatyvą – modernizuoti / pritaikyti esamas patalpas ir investuoti į mobiliąs paslaugas, jų plėtrą.

Visagino PSPC planuoja:

1. įsigyti 1 elektromobilį (M1 klasės lengvąjį automobilį) su įkrovimo stotele, kurią įrengtų pastato vidiniame kieme, automobilių aikštelėje, naudojamoje tik įstaigos tarnybiniams tikslams.. Įsigytas automobilis sumažins kelionės pas pacientus vykimo laiko sąnaudas, kas sudarys galimybę padidinti aptarnaujamų per dieną pacientų skaičių.
2. įsigyti reikalingą medicininę įrangą, numatytą Ambulatorinių slaugos paslaugų namuose teikimo reikalavimų ir šių paslaugų apmokėjimo tvarkos apraše.
3. paskirti demencija ir Alzheimerio ligomis sergančių pacientų ilgalaikės priežiūros koordinatorių, kurio darbo užmokesčio sąnaudos per metus sudarytų – 25 000,00 Eurų bei organizuoti ASPN paslaugas teikiančių komandos narių (slaugytojų, slaugytojų padėjėjų, socialinių darbuotojų, med.

psichologų) konsultavimą (mokymus) – 5 000,00 Eur. Šio koordinatoriaus veikla atitiks koordinatoriaus funkcijų aprašymą, nustatytą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023 m. liepos 21 d. įsakymo Nr. A1-492/V-836 „Dėl ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo ir ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo pagrindų kvalifikacijos tobulinimo programos turinio gairių patvirtinimo“ 14 punkte.

VšĮ Visagino ligoninė planuoja modernizuoti / pritaikyti ilgalaikės slaugos paslaugų teikimui asmenims sergantiems demencija bei Alzheimerio liga turimas Slaugos skyriaus patalpas:

1. pertvarkyti atskiras palatas ir įrengti jas pagal galiojančius teises aktus, įrengti kitas būtinas patalpas (bendras planuojamų modernizuoti / pritaikyti patalpų plotis 520,49 kv.m.).
2. įsigyti paslaugų teikimui reikalingą įrangą ir baldus.

Įgyvendinus veiktas

VšĮ Visagino pirminės sveikatos centre

- mobili komanda bus aprūpinta reikalinga įranga bei priemonių komplektais bei automobiliu;
- paskirtas demencija ir Alzheimerio ligomis sergančių pacientų ilgalaikės priežiūros koordinatorius, organizuojamos mobilios komandos narių konsultavimas (mokymai);

VšĮ Visagino ligoninėje

- modernizuotas Slaugos skyrius, jame įrengiant atskirą poskyrį demencija ir Alzheimerio ligomis sergantiems asmenims su 12 lovų.

Bendra investicijų vertė: 500 830,00 Eur, ES lėšos: 425 705,50 Eur.

Zarasų rajono savivaldybė

Esama situacija, poreikis

Zarasų rajono savivaldybės viešojoje įstaigoje Sveikatos centre yra dvi *paliatyviosios* slaugos lovos, tai yra dvi vienvietės palatos, tačiau pastaruoju metu dviejų paliatyviosios slaugos lovų neužtenka, todėl siekis būtų turėti 4 paliatyviosios slaugos lovas. Įstaigos paliatyviosios slaugos patalpoms būtinas remontas, modernizavimas bei plėtra, įrengiant 2 papildomas palatas.

VšĮ Sveikatos centre taip pat teikiamos ir paslaugos *demencija* sergantiems asmenims, kuriems dėl somatinių ligų ir pažeidimų nustatytas bendras funkcinis sutrikimas ir kurie kasdieniame gyvenime yra visiškai priklausomi arba beveik visiškai priklausomi nuo kitų žmonių pagalbos. Įstaigoje šiuo metu yra 12 demencija sergančių pacientų slaugos lovų, kurių užimtumas vidutiniškai siekia 99,9 proc. 2023 m. sausio mėn. demencija sergančių pacientų slauga buvo teikta 13 pacientų t. y. 271 lovadienis, o jau 2024 m. sausio mėn. tokių pacientų buvo 23 ir 533 lovadieniai, vasario mėnesių situacija analogiška: 2023 m. vasario mėn. demencija sergančių pacientų slauga buvo teikta 14 pacientų t. y. 350 lovadienių, o jau 2024 m. vasario mėn. tokių pacientų buvo 31 ir 740 lovadienių. Šioms paslaugoms poreikis yra labai didelis, todėl būtina plėsti stacionarinės demencijos slaugos lovų skaičių iki 24

Šiuo metu demencija sergančių pacientų slauga vykdoma tame pačiame skyriuje, tačiau pagal reikalavimus demencija sergančių pacientų slauga turėtų būti visiškai atskirta nuo bendrosios ir vegetacinės būklės pacientų slaugos. Siekiant pradėti teikti ilgalaikės priežiūros paslaugas žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga, senatvine demencija turima infrastruktūra turi būti modernizuota ir pritaikyta tokių paslaugų teikimui pagal galiojančius teises aktus. Patalpos turėtų būti pirmame aukšte su išėjimu į lauką, viso to kol kas įstaiga neturi. Be to įstaigoje, demencija sergančių asmenų gydymui, turi

būti įrengta: priėmimo patalpa (kambarys) su tualetu, pritaikytu neįgaliesiems; palatos, iš kurių bent viena turi būti izoliuota sumažinto slėgio palata arba vienvietė palata; procedūrų kabinetas; personalo poilsio patalpa (kambarys); tualetai, pritaikyti neįgaliesiems; vonia ir (ar) dušas, pritaikyti neįgaliesiems; laikino mirusiųjų laikymo patalpa. Todėl VšĮ Sveikatos centre reikalinga rekonstruoti patalpas, padidinti lovų skaičių, atnaujinti medicininę įrangą bei įsigyti baldų.

Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2011 m. suteikė teisę Salako socialinės globos namams verstis asmens sveikatos priežiūros veikla ir teikti bendrosios praktikos slaugos, o nuo 2015 m. – masažo paslaugas globos namų gyventojams. Globos namuose ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa teikiama senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia (tarp jų ir turintiems sunkią negalią), gyventojams pagal poreikius organizuojamos sveikatos priežiūros paslaugos. Salako socialinės globos namuose apgyvendinami senyvo amžiaus asmenys ir suaugę asmenys su negalia, kurie dėl senatvės, negalios ar tam tikrų socialinių aplinkybių negali savarankiškai gyventi savo namuose. Čia gyvena 14 asmenų, kuriems yra nustatyta **demencija**. Jų priežiūra ir slauga organizuojama tose pačiose patalpose kaip ir visiems globos namų gyventojams, nors pagal reikalavimus, demencija sergančių gyventojų priežiūra ir slauga turėtų būti visiškai atskirta. Atsižvelgdama į tai, įstaiga remtuos turimas patalpas, kad jos atitiktų keliamus reikalavimus. Patalpų remontą įstaiga planuoja nuosavomis lėšomis.

Kiekvienais metais Zarasų rajone daugėja slaugos paslaugų namuose gavėjų skaičius, todėl kyla poreikis didinti sveikatos paslaugų prieinamumą teikiant **mobilies sveikatos priežiūros paslaugas**. 2022 m. suteiktos 4159 paslaugos 208 asmenims, 2023 metais suteiktos 5636 paslaugos 226 asmenims. 2024 m. numatoma didinti paslaugų gavėjų skaičių iki 230, siekiant didinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir gerinimą. Užtikrinus savalaikes kvalifikuotas specialistų priežiūros paslaugas namuose, gyventojams, kuriems pagal Slaugos poreikio vertinimo klausimyną yra nustatytas mažas, vidutinis ar didelis slaugos paslaugų poreikis; asmenims, kuriems po suteiktų chirurgijos paslaugų išlieka sutrikęs gebėjimas savarankiškai rūpintis savo asmeniniu gyvenimu ir yra reikalinga pooperacinė slauga namuose gerės emocinė būseną bei ilgės gyvenimo trukmė, nes pasitenkinimas savo sveikatos būkle yra vienas iš gerėjančio gyvenimo kokybės indikatorių.

Planuojamos investicijos Regioninės priemonės lėšomis Zarasų rajono savivaldybėje:

Pasirinkta investuoti į ilgalaikės priežiūros ir stacionarių slaugos paslaugų modernizavimą, plėtojimą, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugas.

Atsižvelgus į projekto specifiką, bei tai, kad planuojamas plėsti ir modernizuoti paslaugas jau teikia numatomas projekto partneris Zarasų rajono savivaldybės viešoji įstaiga Sveikatos centras, kitos alternatyvos nagrinėtos nebuvo.

VšĮ Sveikatos centre bus plečiamas stacionariųjų slaugos lovų, asmenims sergantiems demencija, skaičius iki 24 (buvo 12 lovų). Tam tikslui bus remontuojamos esamos patalpos ir įrengiami du postai su išėjimais į lauką. Pastato III aukšte bus naujai įrengtos 2 vienvietės paliatyviosios priežiūros palatos bei suremontuotos 2 vienvietės jau veikiančios paliatyviosios slaugos palatos, viso bus 4 vienvietės paliatyviosios slaugos palatos.

Bus įsigyjama paslaugų teikimui reikalinga įranga bei baldai.

Įgyvendinus numatytas veiklas

- VšĮ Sveikatos centre bus modernizuotos esamos patalpos su 12 lovų bei įrengta papildomai 12 lovų demencija sergantiems asmenims, patalpos atitiks taikomus reikalavimus.
- bus naujai įrengtos 2 vienvietės paliatyviosios priežiūros palatos bei suremontuotos 2 vienvietės jau veikiančios paliatyviosios slaugos palatos, viso bus 4 vienvietės paliatyviosios slaugos palatos.

Bendra investicijų vertė: 382 445,00 Eur, ES lėšos: 325 078,25 Eur

Plane nustatytos regiono problemos „Nepakankama socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas“ priežastims šalinti, siekiant efektyviausio Priemonės įgyvendinimo poveikio, tikslinga investuoti į sveikatos priežiūros infrastruktūrą, ambulatorinių paslaugų gerinimą (mobilių komandų stiprinimą). Numatomos apibendrintos investicijų sritys pagal Regioninės priemonės finansavimo gairių veiklas pateikiamos 14 lentelėje:

14 lentelė. Planuojamos investicijos pagal Regioninės priemonės finansavimo gairių veiklas

Savivaldybė	Mobiliųjų komandų aprūpinimas darbui reikalinga įranga ir priemonių komplektais bei automobiliais	Ilgalaikės priežiūros dienos centru, teikiančių ilgalaikės priežiūros paslaugas, steigimas (paliatyviosios pagalbos dienos centrai suaugusiems ir (ar) paliatyviosios pagalbos dienos centrai vaikams) (lovų skaičius)	Stacionariųjų slaugos paslaugų žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga, senatvine demencija, bei paliatyviosios pagalbos paslaugų infrastruktūros plėtojimas ir modernizavimas	Tikslinių ilgalaikės priežiūros paslaugų diegimas (ypač demencijos ir Alzheimerio ligų srityse) ir plėtojimas savivaldybių lygmens ASPĮ asmenims, kurie negali pasirūpinti savimi, šeimos narių konsultavimas
Anykščių	-	VšĮ Anykščių r. sav. ligoninė: Stacionariųjų paliatyviosios pagalbos paslaugų suaugusiems ir vaikams skyriaus įrengimas (8 lovos, iš jų 6 naujos).	VšĮ Anykščių r. sav. ligoninė: Palaikomojo gydymo ir slaugos bei demencija sergančių asmenų skyriaus įrengimas (12 lovų), esamo modernizavimas (12 lovų)	-
Ignalinos	VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centras: Mobilios komandos aprūpinimas įranga ir M1 klasės automobiliu	-	VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centras: esamų patalpų modernizavimas ir pritaikymas asmenų, sergančių Alzheimerio liga ir demencija gydymui (12 lovų)	-
Molėtų	-	VšĮ Molėtų ligoninė Stacionarinės paliatyviosios pagalbos paslaugų plėtra iki 5 lovų (3 papildomos)	VšĮ Molėtų ligoninė skyriaus demencija sergantiems asmenims, modernizavimas išplečiant iki 12 lovų (5 papildomos)	-
Utenos	VšĮ Utenos pirminės sveikatos priežiūros centras Mobilios komandos aprūpinimas papildomomis darbo priemonėmis.	Šv. Klaros ligoninė Stacionarinės paliatyviosios pagalbos slaugos skyriaus plėtra iki 10 lovų (5 papildomos)	Šv. Klaros ligoninė Stacionario, teikiančio slaugos paslaugas žmonėms, sergantiems Alzheimerio liga ir senatvine demencija, steigimas (12 lovų)	-
Visagino	VšĮ Visagino pirminės sveikatos priežiūros centras: Mobilios komandos aprūpinimas darbui reikalinga įranga ir priemonių	-	VšĮ Visagino ligoninė: Stacionariųjų slaugos paslaugų infrastruktūros plėtojimas Modernizuoti ir asmenims, sergantiems	VšĮ Visagino pirminės sveikatos priežiūros centras: paskirti demencija ir Alzheimerio ligomis sergančių pacientų ilgalaikės priežiūros

	komplektais bei M1 klasės automobiliu		demencija ar Alzheimerio liga pritaikyti esamas Slaugos skyriaus patalpas ir įrengti atskirą poskyrį (12 lovų).	koordinatorių bei organizuoti ASPN paslaugas teikiančių komandos narių (slaugytojų, slaugytojų padėjėjų, socialinių darbuotojų, med. psichologų) konsultavimą (mokymus)
Zarasų	-	Zarasų r. savivaldybės VšĮ Sveikatos centras: Modernizuoti esamas stacionarios paliatyvos slaugos patalpas su 2 lovom ir įrengti papildomai 2 lovas (iš viso – 4 lovos)	Zarasų r. savivaldybės VšĮ Sveikatos centras: modernizuoti ir pritaikyti esamas patalpas asmenų su demencija palaikomajam gydymui ir slaugai (įrengti papildomai 12 lovų)	-

Priemone siekiamas kiekybinis ir kokybinis pokytis:

Įgyvendinant priemonės veiklą bus prisidedama prie Regionų plėtros programoje¹⁷ nustatyto poveikio rodiklio „Gydymo priemonėmis išvengiamas mirtingumas | mirusiųjų skaičius 100 tūkst. gyventojų“, kadangi pasiekus priemonės rezultatus bus pagerinta asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybė, prieinamumas, apimtys.

Įgyvendinant pažangos priemonę, bus sprendžiamos Utenos regiono Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Zarasų rajono savivaldybių bei Visagino savivaldybės gyventojų, priklausančių tikslinėms grupėms, problemos. Modernizuojant ir plėtojant paslaugoms teikti reikalingą infrastruktūrą, bus sukurta nauja arba modernizuota sveikatos priežiūros infrastruktūra, kurios talpumas - 3 167 asmenys per metus, o šios infrastruktūros naudotojų skaičius per metus sudarys 3 055 naudotojus per metus.

Siekiamas kokybinis pokytis – kompleksinė priežiūra padės sunkumų patiriantiems gyventojams kuo ilgiau savarankiškai gyventi bendruomenėje, išvengti ligų paūmėjimo, o juos prižiūrintiems artimiesiems sudarys palankesnes sąlygas aktyviau įsitraukti į socialinį gyvenimą ir darbo rinką.

¹⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713

15 lentelė. Apibendrinta situacija apie paslaugų teikimą ir poreikį Utenos regiono savivaldybėse

Savivaldybė	Istaigos (viešosios ir privačios) pavadinimas ir pavaldumas	Paliatyviosios pagalbos paslaugas (dienos stacionare, dienos centre, stacionare) gaunančių asmenų skaičius	Stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų skaičius	Stacionarinės paliatyviosios pagalbos lovų skaičiaus poreikis po 2024-01-01	Vietų / lovų, skirtų demencija sergančių asmenų stacionarinei priežiūrai / stacionariai socialinei globai, skaičius*	Vietų / lovų, skirtų demencija sergančių asmenų stacionarinei priežiūrai / stacionariai socialinei globai, poreikis*	Ar numatoma diegti / plėtoti ambulatorines paslaugas demencija sergantiems asmenims?	Asmenų, kuriems ASPĮ teikia APSN paslaugas, skaičius	Istaigos (viešosios ir privačios) ASPN komandos sudėtis (specialistų skaičius ir profesinė kvalifikacija)
Anykščių r.	VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	2023 m. stacionare – 39 paslaugos (675 lovdieniai)	2	8	Ligoninėje 12	Ligoninėje 24	-	-	-
	VšĮ Anykščių PSPC	-	-	-	-	-	Ne	2023 m. 489 2024 m. 304 asmenys	Slaugytojai – 10 (4,875 etato) Slaugytojo padėjėjai – 3 (2,75 etato) Kineziterapeutai – 2 (1,625 etato) Ergoterapeutas – 1 (0,5 etato)
	UAB „Medicinos namai šeimai“ (privati įstaiga)	-	-	-	-	-	Ne	2023 m. – 75, 2024 m. I kv. - 38	Bendrosios praktikos slaugytojai – 6 (1,45 etato) Slaugytojo padėjėjai – 2 (1,25 etato) Kineziterapeutai – 2 (0,5 etato) Ergoterapeutas – 1 (1 etatas) (Komanda registruota Kupiškio raj. sav., paslaugas teikia Anykščiuose, nurodyti tik Anykščių darbuotojų krūviai. Ergoterapeutas yra komandos dalis)
	Anykščių socialinės globos namų Svėdasų, Troškūnų ir Burbiškio padalinys	-	-	-	teikiamos paslaugos - 25	Socialinės globos įstaigos poreikis-50	-	-	-
	UAB „Sidabrinis amžius“ (privati įstaiga)	-	-	-	teikiamos paslaugos -10	-	-	-	-

	Aknystos socialinės globos namai	-	-	-	teikiamos paslaugos - 35	-	-	-	-
<i>Ignalinos r.</i>	VšĮ Ignalinos rajono savivaldybės sveikatos centras (savivaldybės įstaiga)	-	2	4	12	36	Taip	381	Bendrosios praktikos slaugytojos – 2 (2 etatai) Slaugytojo padėjėjos – 2 (2 etatai) Kineziterapeutė – 1 (1 etatas) Ergoterapeutas - 1 (0,25 etato).
	UAB Ignalinos sveikatos centras (privati įstaiga)	-	-	-	-	-	Taip	293	Bendrosios praktikos slaugytojos - 8-2 (2,25 etato) Slaugytojo padėjėjos – 2 (2 etatai) Kineziterapeutė – 1 (1 etatas) 1 ergoterapeutas (0,25 etato).
<i>Molėtų r.</i>	VšĮ Molėtų r. pirminės sveikatos priežiūros centras (savivaldybės įstaiga)	-	-	-	-	-	nenumatoma	180	Bendrosios praktikos slaugytojai – 3 (3 etatai) Slaugytojo padėjėjai – 2 (2 etatai) Kineziterapeutas – 1 (1 etatas) Ergoterapeutas (specialistą planuojama įtraukti nuo 2024 m. liepos 1 d.).
	VšĮ Molėtų ligoninė (savivaldybės įstaiga)	2 stacionare	2	5	7	12	nenumatoma	-	
<i>Utenos r.</i>	VšĮ Šv. Klaros palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (2 dalininkai – savivaldybė ir Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapija)	20 (2023 m.)	5	10	12 lovų stacionarinei priežiūrai (slaugai)	-	-	-	-
	VšĮ Utenos pirminės sveikatos priežiūros centras (savivaldybės įstaiga) Įstaiga pagal sutartį paslaugas teikia ir VšĮ Šeimos klinikai „Hiperika“	-	-	-	-	-	-	Taip, ASPN	2061

	UAB „InMedica“ (privati įstaiga)	-	-	-	-	-	Ne	20	Pagal sutartį paslaugas teikia VšĮ „Sveikata į namus“
	Utenos r. sav. Leliūnų socialinės globos namai (savivaldybės įstaiga)	-	-	-	5	3 (skirta stacionariai soc. globai), plėtra neplanuojama	-	-	-
	Utenos r. socialinių paslaugų centras (savivaldybės įstaiga)	-	-	-	1	0	-	-	-
	Utenos socialinės globos namai (valstybinė įstaiga, apgyvendinami visos šalies, ne tik Utenos r. gyventojai)	-	-	-	26 (tik Utenos sav. gyventojai)	4 (stacionariai soc. globai), plėtra neplanuojama	-	-	-
	VšĮ Krizių centras „Angelų pieva“ (privati įstaiga)	-	-	-	11 (tik Utenos sav. gyventojai)	Informacijos neturime	-	-	-
	VšĮ Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos globos namai (privati įstaiga)	-	-	-	4 (tik Utenos sav. gyventojai)	Informacijos neturime	-	-	-
Visagino	VšĮ Visagino ligoninė (savivaldybės įstaiga)	26	2	5	2	5	Ne	-	-
	VšĮ Visagino pirminės sveikatos priežiūros centras (savivaldybės įstaiga)	-	-	-	-	-	Taip	Unikalių asmenų skaičius (2022-01-01 iki 2023-09-30) - 62	Bendrosios praktikos slaugytojai – 3 (1 etatas, 0,5 etato, 0,25 etato) Slaugytojo padėjėjai, įgiję slaugytojo padėjėjo profesinę kvalifikaciją – 2 (2 etatai) Kineziterapeutas -1 (1 etatas) Ergoterapeutas – 1 (0,2 etato) nuo 2024-07-15
	UAB „InMedica“ (privati įstaiga)	0	0	0	0	0	Ne	Unikalių asmenų skaičius (2022-01-01 iki 2023-09-30) - 0	Komandos neturi
	UAB „Sedulinos sveikatos centras“ (privati įstaiga)	0	0	0	0	0	Ne	Unikalių asmenų skaičius (2022-01-01 iki 2023-09-30) – 253	Bendrosios praktikos slaugytojai – 8 (5,3 etato) slaugytojo padėjėjai – 2 (2,2 etato) Kineziterapeutas -2 (2 etatai) Ergoterapeutas – 1 (1 etatas).

	Visagino socialinių paslaugų centras (savivaldybės įstaiga)	0	0	0	0 (iš 30 asmenų, gaunančių socialinės globos paslaugas 25 asmenys turi ligotumą demencija ir/ar Alzheimeriu)	10	Ne	Šios paslaugos įstaiga neteikia. Teikia integralios pagalbos (slaugos ir globos) paslaugas namuose	ASPN Komandos neturi, turi komandą teikiančią integralios pagalbos (slaugos ir globos) paslaugas namuose
	Visagino socialinės globos namai (SADM)	0	0	0	0	0	Ne	Šios paslaugos įstaiga neteikia	Komandos neturi
Zarasų r.	Zarasų rajono savivaldybės viešoji įstaiga Sveikatos centras (savivaldybės įstaiga)	Per 2023 m. stacionarinėje slaugoje buvo gydomi 5 pacientai (848 lovdieniai)	2	4	Stacionarinės demencija sergančių pacientų slaugai šiuo metu yra 12	24 lovos (12 esamų + 12 naujų)	Ne	226 asmenys (2023 m.)	Bendrosios praktikos slaugytojai – 13 (3,65 etato) Slaugytojo padėjėjos -2 (2 etatai) Kineziterapeutė -1 (1 etatas) Ergoterapeutas šiuo metu komandoje nėra įdarbintas, tačiau įstaigoje ergoterapeutas dirba, o 2024-07-08 bus įdarbintas į ASPN komandą.
	Salako socialinės globos namai (biudžetinė įstaiga)	-	-	-	Iš 30 įstaigoje gyvenančių asmenų 14 nustatyta demencija	- (ligoniniai yra bendrose palatose, palatos bus įrengiamos įstaigos lėšomis)	Ne	-	Įstaigoje dirba 1 slaugytoja turinti bendrosios praktikos licenciją ir 2 slaugytojo padėjėjos

16 lentelė. Regioninės pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-02 (RE) „Užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą“ lėšomis planuojamų modernizuoti įstaigų suvestinė

Savivaldybė	Įstaigos (viešosios ir privačios) pavadinimas ir pavaldumas	Paliatyviosios pagalbos paslaugas dienos stacionare gaunančių asmenų skaičiaus pokytis po modernizavimo, lyginant su 2023 m. gruodžio 31 d.	Paliatyviosios lovų pagalbos lovų skaičiaus pokytis po modernizavimo, lyginant su 2023 m. gruodžio 31 d.	Vietų / lovų, skirtų demencija sergančių asmenų stacionarinei priežiūrai / stacionariai socialinei globai, pokytis po modernizavimo, lyginant su 2023 m. gruodžio 31 d.	Asmenų, kuriems ASPĮ teikia APSN paslaugas, skaičiaus pokytis po modernizavimo, lyginant su 2023 m. gruodžio 31 d.	Ar ASPN teikianti įstaiga (viešoji ir privati) pradės teikti paslaugas vakarais ir savaitgaliais (jeigu iki šiol jų neteikė)?
Anykščių	VšĮ Anykščių r. savivaldybės ligoninė	-	8 (2+6 naujos)	24 (12 modernizuojama +12 naujų)	Padidintas slaugytojų komandoje skaičius, poreikiai tenkinami	Teikia pagal poreikį

Ignalinos	VšĮ Ignalinos r. savivaldybės sveikatos centras	-	-	12 (modernizuojama esamos)	+30 (iš viso 700)	Taip
Molėtų	VšĮ Molėtų ligoninė	-	5 (2+3 naujos)	12 (7+5 naujos)	-	-
Utenos	VšĮ Šv. Klaros palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė	-	10 (5+5 naujos)	+ 12 lovų stacionarinei priežiūrai (slaugai)	-	-
	VšĮ Utenos pirminės sveikatos priežiūros centras	-	-	-	+440 (iš viso 2500 per metus)	Teikia nuo 8 iki 20 val. kasdien, taip pat švenčių ir savaitgalio dienomis
Visagino	VšĮ Visagino pirminės sveikatos priežiūros centras	-	-	-	+8 (iš viso 70 per metus)	Ne
	VšĮ Visagino ligoninė	-	-	12 (naujas poskyris)	-	Ne
Zarasų	Zarasų r. savivaldybės VšĮ Sveikatos centras	-	4 (2 modernizuojamos +2 naujos)	24 (12 modernizuojama +12 naujų)	-	-

II SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Pažangos priemonė įgyvendinama Utenos regiono savivaldybių teritorijoje - Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Zarasų rajonų ir Visagino savivaldybėse.

IV SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Pažangos priemonės veikla – Ilgalaikės priežiūros paslaugų Utenos regione gerinimas.

Įgyvendinant pažangos priemonės veiklą, bus vykdoma ilgalaikės priežiūros paslaugų infrastruktūros plėtra, sprendžiama Utenos regiono plėtros 2022 – 2030 m. plane numatyta problema „Nepakankama socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir prieinamumas“ sprendimo ir jos giluminės priežasties „Blogėjanti gyventojų sveikata dėl nepakankamo gyventojų švietimo ir nepakankamos infrastruktūros sveikatos srityje, prasto asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo bei teritorinių netolygumų“ šalinimo.

Įgyvendinamos veiklos paslaugų kokybei ir prieinamumui užtikrinti.

Galimi pareiškėjai ir partneriai:

1. Savivaldybių administracijos, nes vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 17 dalimi, pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra yra savarankiškoji savivaldybių funkcija.

2. Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, įvertinant faktinius projektų metu numatomo tvarkyti / pritaikyti nekilnojamo turto savininkus, naudotojus ir paslaugų teikėjus.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Pažangos priemonės projektų atranka bus organizuojama *planavimo būdu*, kuris taikomas projektams, kuriais įgyvendinamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos funkcijos ir veiklos, kurie priskirtini valstybės ar savivaldybių institucijoms ar įstaigoms ar jų kontroliuojamiems juridiniams asmenims ir kuriais tiesiogiai prisidedama prie pažangos priemonės įgyvendinimo ir joje numatytų rezultatų pasiekimo, vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos 135.2 punkto nuostatomis.

Projektų atrankos kriterijai nenustatyti.

VI SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	Pažangos priemonės įgyvendinimas tiesiogiai prisidės prie Darnaus vystymosi HP įgyvendinimo, nes ji orientuota į visuomenės gerovės augimą, kuri yra sudėtinė Darnaus vystymosi dalis. Įgyvendinant pažangos priemonę, bus prisidedama prie Jungtinių Tautų darnaus vystymosi trečiojo tikslo – užtikrinti sveiką gyvenseną ir skatinti visų amžiaus grupių gerovę.

		<p>Įgyvendinant pažangos priemonę, bus užtikrinamas infrastruktūros, aplinkos ir paslaugų prieinamumas visiems, atsižvelgiama į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas. Nebus numatyta projekto įgyvendinimo veiksmų, kurie turėtų neigiamą poveikį laikantis HP, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą.</p> <p>Jokia projektų veikla nebus daroma reikšmingos žalos nė vienam iš 6 aplinkos apsaugos tikslų. Vykdamas veiklas, apimančias infrastruktūros plėtojimą ar modernizavimą, PĮP bus detaliam aprašytas bent vienas universalus dizaino, kaip tai apibrėžta Statybos įstatymo 2 straipsnio 109 dalyje, principų įgyvendinimas.</p> <p>Projekto įgyvendinimo metu taikomas reikalavimas, kad planuojamos įsigyti transporto priemonės (M₁ klasės lengvasis automobilis arba M₂ klasės autobusas) turi būti varomos elektra.</p> <p>Vykdamas statybos rangos darbus bus vadovaujama Lietuvos Respublikos statybos įstatymu ir (ar) statybos techniniu reglamentu STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. D1-754 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ patvirtinimo“.</p>
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	Įgyvendinant pažangos priemonę nebus tiesiogiai prisidedama prie inovatyvumo (kūrybingumo) horizontaliojo principo įgyvendinimo.
3.	Lygių galimybių visiems	<p>Pagal priemonę įgyvendinamame projekte planuojamos veiklos, užtikrinančios vienodas teises ir galimybes naudotis sukurta infrastruktūra ir paslaugomis visiems asmenims, nepaisant jų lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, pilietybės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, sveikatos būklės, socialinės padėties, amžiaus, seksualinės orientacijos ar kitų bruožų. Atsižvelgiama į neįgaliųjų, moterų ir vyrų, skirtingų amžiaus grupių, tautinių mažumų ir kitų galinčių patirti diskriminaciją grupių poreikius ir numatytos lygių galimybių principą įgyvendinančios priemonės.</p> <p>Sukurta infrastruktūra ir teikiamos paslaugos bus pritaikytos negalią turintiems asmenims, bus pagerintas sveikatos paslaugų prieinamumas. Tai turės teigiamos įtakos asmenų su negalia galimybėms gauti sveikatos ir socialines paslaugas, pagerės asmenų su negalia gyvenimo kokybę.</p>

VII SKYRIUS IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Išankstinės sąlygos reikalavimas: Patvirtintoje regiono plėtros plano (toliau – RPPI) pažangos priemonėje numatytos veiklos, skirtos ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrai savivaldybėse, ir su Sveikatos apsaugos ministerija suderinti regiono ilgalaikės priežiūros paslaugų savivaldybėse organizavimo ir infrastruktūros, reikalingos ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimui, modernizavimo žemėlapiai (išteklių ir poreikių analizė).

Išankstinė sąlyga laikoma išpildyta, kai regiono plėtros taryba gauna Sveikatos apsaugos ministerijos raštišką pritarimą pateiktam derinti RPPI pažangos priemonės pagrindimo aprašui, kuriame pateikta informacija, parengta pagal regioninės pažangos priemonės Nr. 11-002-02-11-02 (RE) „Užtikrinti ilgalaikės priežiūros paslaugų plėtrą“ finansavimo gairių 1 priedą.

VIII SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinos rodiklio reikšmės		Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024 m.)	Galutinė reikšmė (2029 m.)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ilgalaikės priežiūros paslaugų Utenos regione gerinimas	P.B.2.0069	Naujos arba modernizuotos sveikatos priežiūros infrastruktūros talpumas (<i>asmenys per metus</i>)	3 227 552,92	2 366 019,98	0	3 167	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis savivaldybių pasiūlytų įtraukti į URPPi projektų duomenimis.
	P.S.2.1525	Asmenys, gavę ilgalaikės priežiūros paslaugas (<i>asmenys</i>)	30 000,00	25 500,00	0	10	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis savivaldybių pasiūlytų įtraukti į Planą projektų duomenimis.

	P.S.2.1526	Sveikatos priežiūros įstaigos, įgyvendinusios sveikatos priežiūros specialistų įgalinimo, pritraukimo ir išlaikymo projektus (<i>skaičius</i>)			0	1	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis savivaldybių pasiūlytų įtraukti į Planą projektų duomenimis.
--	------------	--	--	--	---	---	--

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinos rodiklio reikšmės		Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024 m.)	Galutinė reikšmė (2029 m.)	
1	2	3	4	5	6	7	8
R.B.2.2073	Naujos arba modernizuotos sveikatos priežiūros infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (<i>naudotojai per metus</i>)	0 (2021)	3 227 552,92	2 366 019,98	0	3055	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis savivaldybių pasiūlytų įtraukti į Planą projektų duomenimis.
R.S.2.3530	Ilgalaikės priežiūros paslaugų gavėjų, palankiai vertinančių gaunamų paslaugų kokybę, dalis (<i>procentai</i>)	0	30 000,00	25 500,00	0	80	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis savivaldybių pasiūlytų įtraukti į Planą projektų duomenimis.
R.S.2.3532	Sveikatos priežiūros specialistų, kurie po dalyvavimo veiklose mažiausiai 2 metus dirbo sveikatos priežiūros įstaigose, dalis (<i>procentai</i>)	0			0	80	Siektina rodiklio reikšmė nustatyta remiantis savivaldybių pasiūlytų įtraukti į Planą projektų duomenimis.

Utenos regiono plėtros tarybos
administracijos direktorius

Nerijus Čepauskas